

Yeni Bir Yol Bulmak Lazım

umut oran

Ocak 2018

**Geleceği farket
Kendini keşfet
Harekete geç**

Elon Musk @elonmusk · 9.11.2017 ✓

"If one day, my words are against science, choose science."

Mustafa Kemal Atatürk

 3.433

 99B

 209B

“ Bir Gün Bilimle Ters Düşersem Bilimi Seçin “

Mustafa Kemal Atatürk

‘Manevi Mirasım Bilim ve Akıldır!’

“Ben, manevi miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım bilim ve akıldır... Zaman süratle ilerliyor, milletlerin, toplumların, kişilerin mutluluk ve mutsuzluk anlayışları bile değişiyor. Böyle bir dünyada, asla değişmeyecek hükümler getirdiğini iddia etmek, aklın ve bilimin gelişimini inkar etmek olur... Benim Türk milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra beni benimsemek isteyenler, bu temel eksen üzerinde akıl ve bilimin rehberliğini kabul ederlerse, manevi mirasçılarım olurlar.”

Mustafa Kemal Atatürk

Değerli Yoldaşım,

Dünya Ekonomik Forumunda yapılan bir dizi toplantıdan elde edilen sonuçlara göre 2025 yılında Amerika'da "ilk insansız Eczanenin" faaliyete geçeceği öngörülmüş. Kendi alanlarında otorite olarak kabul edilen şirket yöneticileri, yine 2025 yılında üretilecek tüm ürünlerin yaklaşık %25'inin, özellikle plastik ve metal olanların, "üç boyutlu-3D yazıcılar" tarafından imal edileceğini varsaymışlar. Daha şimdiden dünya çapındaki uçak firmaları yüzlerce uçak parçasını 3D yazıcılardan çıkarıyorlar. Büyük spor ayakkabı üreticileri de, nerdeyse ışık hızıyla, yazıcılardan elde edilen ürünleri her modellerine yaygınlaştırıyorlar. Endüstri 4.0 olarak adlandırılan ve gelişmiş ülkelerin büyük önem verdiği bu yeni döneme dair yapılan değerlendirmelerde, önümüzdeki yıllarda yok olacak meslekler de sıralanıyor. Hangi kriter referans esas alınırsa alınsın, çalışan insan sayısının en hızlı azalacağı düşünülen sektörlerin başında ulaştırma sektörü yer almış. Zira kamyonların, ticari taksilerin, ya da hâlâ kullanılıyor olursa, otobüslerin şoförsüz yani özerk hareket edeceklerine dair ortak bir görüş ortaya çıkmış.

Değişimin hızı öylesine sınır tanımaz ve öylesine yaygın ki, "sanayi devrimi döneminde" yaşanan büyük değişimleri dahi geride bırakacak gelişmelerden bahsediliyor. Robotların insanların yerini alacağı, yazılımların adalet, mikroçiplerin sağlık üreteceği bu yeni dönemin nasıl bir toplum düzeni meydana getireceğiye şimdilik muamma noktasında... Bazı kötümserler, yepyeni bir "kölelik düzeninin" insanlığı beklediğini düşünürken, hâlâ iyimser olanlar robotların çalışacağı ve insanların çalışmadan dünya nimetlerinden faydalanacağı "peri masallarına" gönderme yapıyorlar.

Ancak hangi senaryoyu kabul edersek edelim, olası büyük değişimlerin yaratacağı sosyal, ekonomik ve siyasal değişimler de göz önüne alındığında, çok yakın zaman olarak tanımlayabileceğimiz 1-5 yıl içinde istihdam, üretim, sağlık, eğitim, güvenlik gibi hemen her konu başlığında bugünle kıyaslanamayacak ölçüde dramatik değişmelerin bizi beklediği çok açık. Teknoloji firmalarının son yıllarda gösterdiği inanılmaz büyüme, devletlerin bütçelerini kat be kat aşan yüzlerce firmanın ortaya çıkmasına ve devasa boyutlardaki bilginin her geçen gün katlanarak ekonomik kullanıma açılmasına sebep oluyor. Tüm bunlar, bugün bilinen ya da tahmin edilen her şeyin yarınlarda değişeceğinin tartışmasız habercileri niteliğindedir.

Artık uzay turizmi üzerine yapılan planlamalar hayal olmadığı gibi, geçmişte “bilim kurgu” olarak nitelendirilen Mars’ta koloniler kurulmasına dair fikirler de olasılık dairesinin tam içine girmiş durumda. İç organların yeniden imal edilmesinden tutun, hukuk hizmetlerinin bilgisayar programlarına devredilmesine kadar her şey değişmeye, değişirken de toplumlari dönüştürmeye devam ediyor.

Ancak karşımızda önemli bir sorun da var. **Teknoloji bu kadar hızlı değişirken insanlığın ortak iyiliğini sağlamayı hedefleyen, paylaşmanın yolunu gösteren, değişimi adalet ve eşitlikle birleştiren büyük fikirler aynı hızla ortaya çıkmıyor.** Bu büyük çelişki sebebiyle teknoloji ve bilgi karşısında tutunacak bir dal bulamayan pek çok insan, gelişmenin tam tersi istikamete yönelerek büyük bir hızla “geçmiş” idealleştirmeye ve bu yolla kendilerini “korumaya” çalışıyor. Farklı alanlarda ortaya çıkan cemaatleşme eğilimi ya da sadece birbirlerine çok benzeyenlerin oluşturduğu örgütlü yapılar, aynı zamanda bir hayatta kalma yolu olarak yaşamın her alanına yayılırken, 21.yüzyılda olmamıza rağmen Ortaçağ fikirleri ve söylemleri hızla değer kazanmaya başlıyor.

Bu durum bir yanıyla karşılıklı marjinalleşme olarak görülebilir elbette. Yani dünyanın küçük bir kısmı teknolojinin ve bilginin sağladığı güçle geleceğe akarken dünyanın çok büyük bir kısmı ayak uyduramadığı bu yeni düzenin tersi istikamete doğru yol almaya başlıyor denilebilir. Bu durumsa her geçen gün aşırılıkların artması, kırılmaların çoğalması ve geri kalmış ülkeler için, belki de bir daha asla yakalanamayacak olan fırsatların kaçıp gitmesi anlamına gelebilir.

Ancak orta yerde duran ve hayatın her alanını etkileyen bu gerçeklik sıradan bir gelişme olarak görülmemeli ve normalleştirilmemelidir; zira **yüzlerce yıl boyunca bilimsel gelişmelerin ve ilerlemenin öncüsü olmuş Türk-İslam uygarlıklarının ve genel anlamda Doğu Medeniyetlerinin, Sanayi Devrimini ıskalaması sonucunda yaşadığı büyük gerilemenin belki yüzlerce katını yaşatabilecek bir hız kendini göstermektedir.** İlginçtir ki atalarımız İstanbul'u fethederken "Meleklerin cinsiyetini tartışan bir takım Bizanslıların" yaptığı gibi bugün de "Endüstri 4.0" çağı yaşanırken Türkiye'de bazı gruplar benzer bir aymazlığın içinde günlerini boşa geçirmektedir.

O halde Türkiye, an itibariyle iki yönlü bir sorunla karşı karşıya bulunuyor demektir. Birincisi, değişen dünyaya ayak uyduramayan ve sürekli geride kalan Türkiye sorunu... İkincisiyse mevcut dönemde iktidarı elinde tutanların ideolojik seçimleri yüzünden, bir tercih olarak geriye giden Türkiye sorunu...

"En kötü senaryo" olarak tanımlanabilecek bu durum, örneğin 30 yıl önce söz konusu olsaydı, göreceli olarak normal karşılanabilir hatta sorun edilmeyebilirdi. Ancak artık büyük kırılmaların şafağındaiken en kötü senaryoya maruz kalmak, son treni kaçırmakla aynı anlama gelecektir. Kaçırılacak bu trense bizleri birkaç on yıl sonra 21.yüzyılın ilkel kabile üyeleri durumuna düşürecek bir sonuç doğurabilme potansiyeline sahiptir.

Peki, bu büyük risk yani Sanayi Devrimini olduğu gibi Endüstri 4.0'ı da ıskalama riski ortadayken siyasi partilerin ve elbette siyasetçilerin yol haritası ne olmalıdır?

Bu soruya pek çok cevap verilebilir ancak daha öncelikli olarak cevap aranması gereken soru şudur: Bir yol haritası bulması gereken kimdir?

Kanaatimiz odur ki mevcut iktidar bloğu ve muhalefet partileri arasında bir değerlendirme yapılırsa “yeni bir yol bulmak lazım” düşüncesinin sahibi muhalefet partileri ya da iktidara aday olanlar olmalıdır. Zira iktidar blokları, tarih boyunca olduğu gibi, kendi iktidarları devam ettiği müddetçe yeni yollar aramak, düzeni değiştirmek ya da büyük hayaller kurmak zorunda değildir. Onlar için önemli olan yegâne şey “kurulu düzenin veya verili durumun” devam ettirilmesidir. Bu duruma en güzel örnek Suudi Arabistan olarak görülebilir. Petrol ve doğalgaz denizi üzerinde yüzen Suud Ailesi için dünyanın nereye gittiğinin ve Arapların bu gidişatın ne kadar gerisine düştüğünün hiçbir önemi yoktur. Zira dünya nereye giderse gitsin Suud sülalesi asla bitiremeyecekleri kadar paraya ve varlığa sahip olacaklarını hesap etmektedirler. Bu paranın bir kısmını da dünyanın egemenleriyle paylaşmak konusunda sorun yaşamadıklarına göre Suudi sülalesi için herhangi bir sorun yoktur. Dünya nereye giderse gitsin onlar kendi ekonomik ve sosyal ayrıcalıklarına odaklanacaklardır. Benzer durum Türkiye için de geçerlidir. **Türkiye'nin rantını yiyenler için gelişmiş ülkelerin her geçen gün Türkiye'ye fark atmasından daha korkunç olan şey, ayrıcalıklı durumlarını kaybetme olasılığıdır.** O halde mevcut iktidar bloğu, her şey böyle kalsın ve siyaset “salıdan salıya içi boş atışmalar ve didişmeler” şeklinde devam etsin diyebilir. Hatta bu düşüncelerini din duygularını sömürdükleri geniş toplum kesimlerine de kabul ettirebilir. Zira iktidar gücü kendilerindedir ve bu durum değişmediği müddetçe onlar için sorun yoktur.

Ancak özellikle iktidar bloğuna eklemleme şansı olmayan muhalefet partileri için, “yeni bir yol bulmak” bir tercih değil zorunluluktur. Zira gelinen nokta itibariyle mesele, sadece dönemsel bir iktidar olamama meselesi değil siyaset yapmanın anlamını kaybedeceği, bir başka deyişle siyaset zemininin ortadan kalkacağı bir duruma düşme tehlikesidir.

O halde “yeni bir yol bulmak lazım” diyen bir muhalefet partisi için “yol haritası” ne olmalıdır?” sorusuna geri dönerek devam etmekte fayda vardır.

Çok açıktır ki yeni yolun Atatürk’ün de on yıllar önce görüp işaret ettiği, “bilim yolu” olacağı konusunda şüphe yoktur. **Ancak günümüzün siyaset dilinin ve siyasi örgütlenme biçimlerinin “bilime olan uzaklığı nedir?”**

Bu soruya çok hızlı bir cevap bulmak olasıdır. Herhangi bir zaman diliminde satın alınacak herhangi 3 gazetenin manşetlerine bakmak her türlü kafa karışıklığını ortadan kaldıracak netlikte bir tablo ortaya koyacaktır. Türkiye’yi dünyaya entegre etmesi ve çağdaş medeniyetler seviyesinin ötesine geçirmesi gereken siyasetin dili de, gündemi de bilimle ya da bilgiyle ilgili değildir. Siyaset adı altında topluma sunulan şeyler: “cinsiyetçi dil, sınırsız küfür, yüceltilen cehalet, artan popülizm, bolca bireysel ikbal ve her anlamda çürümeye ortam sağlayan ilişkiler biçimidir.”

Liste istenildiği kadar uzatılabilir ancak sonuç değişmeyecektir. Zira tablo ortadadır. **Siyaset kurumu Türkiye’nin bilinen hiçbir sorununa çözüm üretememektedir.** Ancak bu tek başına iktidar bloğunun yarattığı bir durum da değildir. Siyasetin içinin topyekûn boşaltılması ve siyasi olan her şeyin magazinleştirilmesi söz konusudur. Bu noktada akla şu soru gelmektedir: **Siyasi partilerinin fikri önderleri kimlerdir?**

Cevabı çok kolay gibi görünen bu sorunun an itibariyle meclisteki partiler esas alınırsa “net bir cevabı” yoktur. Zira sahada yaptığım incelemelerde de gördüğüm üzere siyasi partilerde en az konuşulan konu “siyasettir.” Bu durum öylesine yakıcı bir noktadadır ki herkes her şeyi konuşmakta ama siyaset konuşmamaktadır. Siyaset konuşulmadığı için, değişen zamanın ihtiyacı olan “yeni sözler” de hiç dile getirilmemektedir. Örneğin, **“Bu yüzyılda neden parti içi demokrasiyi gerçek anlamda hayata geçirecek değişiklikler yapılmamaktadır? Kadınlar neden her alanda %50 temsil edilmemektedir? Neden delege sisteminin alternatifi olacak katılımcı yöntemler denenmemektedir?”** gibi sorular gündeme gelmediği için ya da böyle sorulara cevaplar aramak gibi bir ihtiyaç hissedilmediği için geriye sadece “sen-ben” kavgası kalmaktadır. Sen-ben kavgasının taraflarındansa “fikri önder” yaratmak hiç ama hiç olası değildir. **Zira siyaset düzeni soru sormayı engellemek, geleceği düşünmeyi yasaklamak, değişen koşullara uygun değişimleri ve bu değişimleri gerçekleştirecek kadroları üretmeyi imkânsızlaştırmak için dizayn edilmiştir. Toplum adeta 1980 darbesinin yarattığı siyaset düzenine mahkûm edilmiş durumdadır.**

Peki, muhalefet partileri içinde “ideoloji” konusunda söz söyleyecek “fikri netleşmeyi” sağlayacak hiç kimse yok mudur? Elbette her alanda kendini yetiştirmiş pek çok değerli akademisyen, bürokrat, uzman ve siyasetçi vardır ancak bunlar ortak akılı yaratacak, ideolojik netleşme sağlayacak ve siyaseti toplumun temel konularından biri haline getirecek mekanizmalara sahip değillerdir. Bu anlamda **ortada büyük bir boşluk ve bu büyük boşluğun yarattığı “büyük bir ideolojik kriz” vardır.** Değişen dünyaya ayak uydurmayı sağlayacak, geniş kitleleri “ideolojik netliğe” kavuşturacak, sözle eylemi paralelleştirecek ne bir örgütsel yapı, ne de sorumluluk makamında olan siyasetçiler vardır.

Bu vahim durumun doğal sonucuysa siyasetin ve siyasetçinin karikatürleştirilmesidir. İktidar bloğunun işine gelen ve vasatlığı tüm siyasete egemen kılan bu anlayış, egemenler için ideal olsa da “yeni bir yol bulmak isteyenler” için korkunç bir akıbete işaret etmektedir. O halde bilimin yol göstericiliğinde atılması gereken ilk adım “fikri önderlerin bulunması ve onların yetki sahibi olacağı mekanizmaların” oluşturulmasıdır.

Biz Kimiz?

Sadece fikri önderlerin değil aynı zamanda bu düzenden rahatsızlık duyan herkesin üzerine düşünmesi gereken kritik soru “**Biz Kimiz?**” olmalıdır. Sanılanın aksine “**Biz Kimiz?**”, dünyanın en zor sorularından biridir.

Türk siyasetinin ana sorunlarından biri de siyasetin “Biz üzerinden değil onlar üzerinden” tanımlanma alışkanlığıdır. Bir başka deyişle bir CHP’li kendini AKP üzerinden, MHP’li HDP üzerinden, AKP’li de CHP üzerinden tanımlama alışkanlığına sahiptir. “Onlar gibi değilim” anlamına gelen bu yaklaşım her ne kadar pratik olsa da aslında “ideolojik kafa karışıklığına” da işaret etmektedir. Böylece ilkeler yerine kişiler konuşmaya, ulusal ve uluslararası büyük anlatılar yerine tamamen şahsi hikâyeler anlatılmaya ve siyaset dili “magazin düzeyine” indirgenmeye başlanılmaktadır. **Bütün bu sorunları ortadan kaldıracak ve parti tabanlarını harekete geçirecek olansa “Biz kimiz?” sorusuna cevap üretme yani ideolojik krize son verme kararı olacaktır.**

Böyle bir arayış elbette bir anda sonuç vermeyecektir. Başlangıçta geçmişin alışkanlıklarının sürekli gün yüzüne çıkması ve her defasında “onlar” diye tanımlanan partilerin ya da liderlerin yaptıkları yanlışlıkların tekrar tekrar anlatılması olasıdır.

Hatta bu süreçte alışkın olduğu zemini kaybeden bir takım siyasilerin mutsuz olmaları, kurulu düzenlerinin yıkılması tehlikesine karşı gerici saflara düşmeleri ve muhtemelen partilerinden kopmaları da sürpriz olmayacaktır. Ancak bu riskler göze alınmadığı müddetçe özgün ve yaygın kabul görmüş bir politik bilincin oluşması mümkün değildir. **Kendini tanımlamaktan sürekli kaçınan bir hareketin, sonsuza kadar savrulması kaçınılmazdır.** Zaten hâlihazırda yaşanan da budur. Her gün sağdan ya da soldan birileri diğer partilere akıl vermekte ve hangi durumda nasıl davranmaları gerektiğine dair ahkâm kesmektedir. Üzücü olan şudur ki, her bir akıl verme seansı parti tabanlarında birilerini etkilemekte ve sonu gelmez bir kafa karışıklığı görüntüsü süregitmektedir. Hedefini tam olarak tayin edemeyen bireyler, zamanın gereklerine göre değil günlük olarak dayatılan konulara göre konuşmaya ve taktik seviyede, reaktif yanıtlar bulmaya zorlanmaktadır. Ancak çok açık bir gerçektir: “Gideceği limanı bilmeyen gemi için uygun bir rüzgâr yoktur!” ve elbette “stratejiden yoksun taktik” sonu gelmez bir patinaj demektir.

Biz Değişen Dünyanın Neresindeyiz?

İdeolojik kriz aşılmadığı ve kitlelerin ihtiyaç duyduğu, zamanın gerçekliğiyle uyumlu büyük anlatılar bulunmadığı müddetçe ortaya çıkan uluslararası ya da ulusal fırsatların da tehditlerin de tespit edilebilmesi mümkün olmayacaktır. Örneğin bugünlerde Türkiye'nin de içinde bulunduğu bölge, her yana doğru genişleyen bir çatışma alanıdır. Silahlı güçler, ekonomik çıkarlar, jeo-stratejik tercihler çatışmaktadır. Daha dün kadar müttefik olarak görülen ve bugünlerde siyasal iktidar tarafından her türlü musibetin mümessili olarak gösterilip, düşmanlaştırılan “Batının”, 2002 ve sonrasında AKP'li kadroları desteklediği ve bu süreç boyunca Türkiye Cumhuriyeti'nin demokrasi, insan haklarına saygı ve laiklik gibi değerlerden uzaklaşmasına, otoriterleşmesine zemin hazırladığı görülmüştür.

Aynı odakların ısrarla ve inatla PKK/YPG'ye destek verdikleri, aynı zamanda Türkiye'nin bir "tarikatlar cenneti" olması için de uğraştıkları ortadadır. O halde **"Batı", Cumhuriyet sevdalıları için tartışmasız ve ebedi müttefik midir?**

Elbette bu noktada "Biz Batı'nın değerlerine ve ilkelerine bakıyoruz." denilebilir. Ancak bu söylem, sınırların paramparça olduğu, yeni restleşmelerin, yeni birleşmelerin yaşandığı bir dönemde "somut bir ifade" anlamına gelmeyeceği gibi geniş kitlelerin gelişen yeni durumlara göre otomatik olarak tavır geliştirmesine ve kara propagandaya anında karşılık vermesine de sebep olmayacaktır.

Gerçekten **"Türkiye, dünyanın neresindedir?, Kimin yanındadır ve kime karşıdır?"** Belki en az bu sorular kadar önemli olan şey **"Yanımızda gördüklerimiz gerçekten yanımızda, karşımıza aldıklarımız da gerçekten karşımızda mıdır?"** Ya da daha somuta indirmek için söylersek, örneğin genel anlamda muhalefet unsurlarının Bulgaristan, Pakistan ya da Afganistan için özel bir düşünceleri ya da planları var mıdır? Mavi vatanımızın geleceğine dair yaygınlaştırılmış fikirlerimiz bulunmakta mıdır? Örneğin Türkiye'nin denizlerle çevrili 3 yanında Münhasır Ekonomik Alanlarımızın sınırları belli midir? Eğer cevaplar evetse bunların gereği nasıl yerine getirilir?

Sorular basit gibi görünse de her bir sorunun cevabı aynı zamanda kurumsal bir karşılık gerektirdiği için cevaplanmaları zordur. Zira birazcık kurcalandığında kâğıt üzerinde net olan şeylerin aslında büyük bir kafa karışıklığına karşılık geldiği tespit edilecektir. Bu kafa karışıklığı siyasi partilerin örgütlenme modellerinde ve üst yönetimlerdeki görev dağılımlarında da kendini göstermektedir.

Her siyasi parti kendi içindeki görev dağılımını “hayatın her alanını dolduracak” şekilde yapmalıdır. Örneğin eğitim konusunda kimin sorumlu olduğu, sağlık meselesini kimin takip edeceği ya da milli savunmadan kimin mesul olduğu, şüpheye yer bırakmayacak şekilde bilinmelidir. Görev ve sorumluluk tanımları hayatın her alanını kapsamıyorsa yani her konunun bir muhatabı yoksa orada tesadüf vardır ve tesadüfler bazen “kötü tesadüf” şeklinde de vuku bulabilir.

Görüleceği üzere siyaset bir bütündür. Bırakılan her boşluğun doğuracağı sonuç, A’dan Z’ye hayatın her alanını etkisi altına alacaktır. O halde **“Biz değişen dünyanın neresindeyiz?” demek aynı zamanda “Bizim yeni örgüt modelimiz ne?, Bizim hedef kitlemiz kim? Bizim görev ve sorumluluk anlayışımız ne? Bizim değişen dünyanın ritmini yakalamak için planımız ne?”** gibi yüzlerce ve belki binlerce soruyu gündeme getirecektir. Bu yapıldığı anda “Endüstri 4.0” konusundan kimin sorumlu olacağı da belirlenebilir. **Bir kez “sorumlu” tespit edildikten sonra parti politikalarının ve söyleminin de doğal olarak oluşacağı ve kitlelere sunulacağı kabul edilmelidir.** Aksi her durumdaysa zaman hızla akıp giderken ve tüm dünya yeni ittifakların, yeni ayrışmaların girdabındayken büyük resim kaçırılmış olacaktır.

Kimliğine Karar Vermemiş Olanlar için İttifak Mümkün müdür?

Hayatın değişmez kuralıdır: **Herhangi bir ittifakın merkezinde olabilmek için önce “güç merkezi” olmak gerekir. Eğer güç yoksa cazibe de yoktur. Cazibe yoksa “kararsız kalmış aradakileri” ikna etmek de mümkün değildir.** Bu noktada özellikle 16 Nisan referandum sonuçları üzerinden %51’lik bir “hayır” bloğunun ya da ittifakının var olduğunu söylemek mümkün müdür? Belki “evet” diyenler açısından böyle bir bloktan bahsedilebilir ancak elimizde “hayır oyu” verenlerin aynı tutumu devam ettireceklerine dair kesin bir veri yoktur.

Buna rağmen biz yine de olayı pozitif noktadan değerlendirelim ve her şeye rağmen %51'in "evet dememe" yönünde tavır aldığını düşünelim. Bu durumda dahi sorulması gereken soru net olmalıdır: Hayırcı 3 ana muhalif grubun yaklaşık oyları olan "%25+%13+%13"ün toplamı her koşulda %51 yapar mı? Hayır bloğunun onlarca siyasal partiyi, yüzlerce siyasal-sivil yapıyı barındırdığı ama belli konularda birbirlerinden çok farklı görüş ve tutumları olduğu bilindiğine göre basit toplama işlemimizin sonucunun her koşulda %51 olacağını iddia etmek olası değildir. Mevcut durum her türlü manipülasyona ve ayak oyunlarına müsait olduğuna göre yeni soru şu olmalıdır: "CHP gibi bir parti Cumhuriyetin geleceğini bu kadar bıçak sırtı bir varsayımsal 'hayır' cephesine bağlayabilir mi?"

Kanaatimiz odur ki, meşruiyet tartışmaları ve yurttaşların demokrasiyi her yolu kullanarak koruma hakları baki kalmak üzere, basit matematik işlemi daha sağlam kılacak olan şey, ilk bileşenin yani ana muhalefet partisinin oy oranıdır. **Bir başka deyişle 25+13+13'ün 51 olma olasılığı 35+8+8'in 51 olma olasılığından çok daha küçüktür. Hatta ilk bileşenin yani CHP'nin oy oranını %40'a yaklaştırdığı her durumda "hayır cephesinin dördüncü bileşeninin yani iktidar bloğundan kopacak olanların oluşturacağı destek gücün" tüm olasılıkları ortadan kaldırarak 2019'u "mevcut iktidar bloğundan kurtuluş yılı" haline dönüştüreceğine şüphe yoktur.**

Ancak varsayımımızın bir de gereği vardır. Yani 2019'a giden yolda, seçim sathı mahalline girilene kadar 3'lü blok üzerinden değil tekil olarak ve **sadece CHP üzerinden düşünme ve eyleme geçme tutarlılığını göstermek.** Yani CHP ya %25'lik oy oranını reddedip %35-40 bandını hedefleyerek yol alacak, ya da %25'i hedefleyip "güç odağı olma" olasılığını kaybederek tüm kozları hâlihazırdaki %49'luk "evet" bloğuna teslim etmiş olacaktır.

O halde yaygın düşüncenin aksine, 2019'a kadar CHP'nin rakibi AKP, müttefikleri de HDP ve İYİ Parti değildir. 2019'a kadar CHP'nin rakibi kendisidir ve ortaya yeni bir bakış açısı koyarak, oyun kurucu olmayı denemelidir. Temel hedef de “tek başına iktidar olmayı sağlayacak oy oranına ulaşmak yani %35-40 bandına” yerleşmektir. Bu başarıldığı anda artık CHP'nin bir güç odağı ve cazibe merkezi olduğu kabul edilebilir. Ve aynı zamanda bu, diğer bileşenlerin tek adamlığa karşı güçlü CHP'nin yanında yer alma motivasyonlarını arttırmaları anlamına gelecektir. Aksi her durumda olacak olan basittir. Muhalefet unsurlarına önderlik edecek kudret seviyesine ulaşamadığı sürece her bir bileşen, %51 olduğunu varsaydığı bloğu kendi istediği noktaya çekmeye çalışacak ve her defasında “kaybetme olasılığı” yükselecektir.

Bu durumda ara başlıkta sorulan soruya tekrar bakmakta ve cevap üzerinde düşünmekte fayda vardır: “Kimliğine karar vermemiş olanlar için ittifak mümkün müdür?” Cevabımız “çok zordur!” olacaktır.

Öyleyse 2019'un şafağında “ideolojik netleşme ve kimlik inşası” için harcanmayan her dakika 2019'a giden yolda “çelişme, çatışma ve kafa karışıklığı” olarak varsayımsal hayır bloğuna geri dönecektir. Böyle bir tabloda da “manevra ustası iktidar bloğunun avantaj elde edeceği” büyük bir sır değildir.

Ancak analizimiz hala tamamlanmış da değildir. Çizilen çerçevenin içini dolduracak olan şey kimlik inşasında “değişen dünyanın ve teknolojik dayatmaların” siyasetteki yansımalarına odaklanmak olacaktır. **Güç ve cazibe merkezi haline gelmek isteyen her siyasi parti cari zaman diliminin ötesini hedefleyen bir dil ve bakış açısına sahip olmalı, diğer muhalif unsurlarla yapılacak işbirliklerini de “gelecek zamanın ihtiyaçları” üzerinden kurabilmelidir. Daha adil bir dünya kurma hedefi olan her bir siyasi partiyi bir araya getirecek olan “büyük ve devasa değişime uygun düşen gerçekçi, çoğulcu, adil ve büyük anlatılar” olacaktır.**

Gerçek Rakibimiz Kim? İktidar Bloğu mu, Muhalefet Kimliğini Kanıksamış Olmak mı?

Popülizm rüzgârlarının estiği, dinin siyasete alet edildiği asıl tartışma konularının üstünün ırkçılıkla, yabancı düşmanlığıyla, nefret diliyle örtüldüğü bir ortamda tüm sorumluluğu seçmenlere yüklemek ya da tüm olumsuzlukları iktidar bloğunun yanlışları üzerinden açıklamaya çalışmak ne derece doğrudur? İyi ya da kötü, hem Türkiye’de hem de dünyada popülist partiler “bir şeyler iddia etmektedirler” ve kendilerine göre “büyük hikâyeler” anlatmaktadırlar. Türkiye özelinde yükselen başkanlık dayatması da bu anlatılardan sadece biridir. Nasıl ki Meksika-ABD sınırına boydan boya duvar örerken ABD’nin kronik sorunlarına çözüm bulacağını iddia eden Amerikalılar varsa Türkiye’de de birileri “Başkanlığın” her sorunu ortadan kaldıracığını iddia edebilirler. Bu anlamda vaatlerin ve iddiaların “anlamsız olması” ulaşılabilecek sonucu değiştirmemektedir. Ortada bir büyük anlatı vardır ve büyük anlatılar “o da yanlış, bu da yanlış” denilerek değil ancak “daha cazip anlatılar” ortaya konularak etkisiz kılınabilir. Kitlelerin parçası olmak isteyeceği büyük hayallerin, büyük iddiaların ve akılcı çözümlerin olmadığı yerde popülist partilerin yalan-yanlış hayallerinin alıcı bulması normal görülebilir.

O halde muhalefet unsurlarının bugünkü sorunu sadece iktidar bloğu değildir. Tam aksine **ana sorun “iktidar perspektifine ve hevesine sahip olmayan, büyük iddialar ortaya koymak ve değişen dünyaya uygun tavırlar sergilemek yerine yalnızca mevcut iktidara odaklanarak muhalefet yapma alışkanlığıdır.”** Bu anlayış, hiç vakit kaybedilmeden mahkûm edilmelidir ve **geniş toplum kesimlerinin inanabilecekleri, 21.yüzyılı kavramış, hayatın doğal akışıyla uyumlu “Yeni Bir Yol Bulmak Gerekir.”**

Yol bulmayı reddetmek ya da “Yeni bir yol zaten yok ki!” demek bu noktada anlamını yitirmektedir zira alternatif yollar vardır; olmayan yerde de yeni bir yol inşa etmek kaçınılmazdır.

Hiç Kimse Başkası Gibi Olarak Gerçek Potansiyelini Kullanamaz!

Hayatın içinde olmayan hiçbir şey siyasette geçerli değildir. Olunmadığı ya da olunamayacağı halde başka bedenlerin, başka fikirlerin, başka hikâyelerin içine girmeye çalışmak her halükarda başarısızlıkla sonuçlanacaktır. Örneğin Brezilya futbolu nevi şahsına münhasırdır. Brezilyalı futbolculardan, kökeninde Güney Amerika'ya götürülen kölelerin mücadele ruhunun yattığı “Ginga” anlayışını bir yana koyarak Avrupalıların “makine düzeninde” oynanan futbolunu oynamaları beklenmemelidir. Bu yapıldığı anda tüm özgünlüğün kaybedilmesi de göze alınmış demektir. Bu anlamda her toplum ve her siyasi parti de nevi şahsına münhasırdır; özgün tarihsel ve sınıfsal köklerden gelmiştir. Başarı da başarısızlık da, ancak ait olunan yerin ve toplumun kuralları çerçevesinde olacaktır. Bu durumun siyasetteki yansımaları “öz evlatlarla, öz fikirlerle” siyaset yapmak demektir.

Başkaları başarılı oldu diye onların yaptıklarını taklit etmek, karşı cephenin siyasi figürlerinin benzerlerini parti saflarına sokmak gibi yöntemlerin hiçbir şekilde başarılı olma şansı yoktur. Bu anlamda **sağcılararak, sağ partilerden adam olarak ya da sağcılarının hoşuna gideceği düşünülen bir Cumhurbaşkanı/Başkan adayı saptayarak ulaşılabilecek tek nokta başarısızlık olacaktır. Böyle bir tavır, aynı zamanda, mevcut iktidar bloğunun ömrünü uzatmak demektir.**

Ekmeleddin İhsanoğlu vakası ortadadır. Kan uyuşmazlığı görülmüştür ve bu gibi yöntemler kaç kez denenirse denensin sonuç değişmeyecektir. O halde **2019'un arifesinde yerel yönetimler dâhil,**

kim “başkaları gibi olarak, başkalarına benzeyeni aday yaparak” kurtuluşa ulaşacağını sanıyorsa o, unvanı ne olursa olsun, “gerçekle bağı koparmış” demektir.

Bu anlamda birkaç belediye kazanmak için ilkelerden verilecek her taviz günün sonunda Cumhuriyetçilerin kutlu cephesinde açılmış bir gedik anlamına gelecektir. Siyasi rakibe benzeyerek elde edilen her mevzi aslında kaybedilen bir büyük cephedir. Hayatın kuralı budur. Siyasetin kuralı da bu olacaktır. Zira başkasına benzemek aynı zamanda hayallerden vazgeçmek, zamanın ruhunu rakibe teslim etmek ve değişen zamanın getireceği fırsatları daha en başta reddederek sonsuz bir takipçiliğe saplanmak demektir. Oysa her şeyin değiştiği bir zaman diliminde atılacak her adım “özgün kimliğe ve hayatın gerçeklerine” uygun olmak zorundadır. Kendini inkâr edenlerin başkalarına alternatif olması hiçbir zaman mümkün olmayacaktır.

YENİ BİR YOL BULMAK LAZIM

Anadolu kültüründe yer eden bir sözdür: “En son umut ölür!” O halde umudu yaşatmak da bir görevdir. Ancak yaşatılacak umudun adını da koymak gerekir. Son 15 yıllık deneyimin gösterdiği gibi savunmada kalarak, hâlâ elimizde bir şey kalmış gibi davranarak, bu düzenle uyumlu halde de yaşanabileceğini düşünerek, ne kurtarsak kârdır diyerek ya da çağın gerektirdiği değişime sırt dönerek ulaşılabilecek bir yol yoktur. Böyle bir çizginin tercih edilmesi halinde 21.yüzyılı ve değişen dünyayı yakalamak da mümkün değildir. **An itibariyle üzerinde yürüebileceğimiz tüm yollar anlamsızlaşmıştır. Zira her birinde yürünmüş ama hedefe ulaşılamamıştır. Artık mevcut yolları tekrar tekrar yürümek, denenmiş tekrar tekrar gündeme getirmek anlamlı sonuçlar doğurmayacaktır.**

Yanlış yollarda zaman harcamak, ter dökmek, emek vermekse avluda kaybedilen anahtar sokak lambasının altında aramak demektir. Arama eylemi gerçektir ama ne kadar emek harcanırsa harcansın böyle bir çabanın sonunda anahtar bulma ihtimali yoktur. Zaman hızla akıp gitmektedir ve sadece doğru hedef koyanlar zamanı yakalama şansına sahip olabilecektir.

2019 Başkanlık/Cumhurbaşkanlığı seçimine giden süreçte, Cumhuriyet Halk Partisi bir kez daha umudu yeşertmek ve şartların namüsaidliğine bakmadan, Türkiye'yi ve Türk milletini yeniden aydınlık bir geleceğe ulaştıracak yollar inşa etmek zorundadır. Ellerimizden kaçmak üzere olan ve her anlamda Sanayi Devriminin yarattığı kırılmaları aşacak olan “yeni çağı” yakalamak için azimli ve kararlı olmak mecburidir.

Başkalarına benzeyerek, başkalarından ödünç adaylar olarak ya da başkalarının gündemlerini takip ederek yeni bir yol bulunamaz. Böyle bir tavır tam aksine zor olanı iyice zorlaştıracaktır. Dile kolay ama yapması zor olan ittifaklar ya da var olduğu düşünülen bloklar hayatın normal akışı içinde test edilmediği müddetçe geçersizdir. Basit toplama işlemleri her zaman tahmin edilen sonuçları vermeyecektir. Bileşenlerin sayısal değerlerinin toplama işlemine eksiksiz etki yapmasının yegâne koşuluysa **“öncü rolüne” soyunacak en büyük bileşenin “tek başına iktidar” perspektifine ulaşması ve bir güç odağı, cazibe merkezi haline gelebilmesidir.** Böyle bir iddianın ön koşuluysa hayatın her alanına nüfuz edecek, hiçbir boşluk bırakmayacak kurumsal ve örgütsel dönüşümü sağlamaktır. Sorumluluk alanı dışında bırakılan her konu, aynı zamanda sahipsiz ve kontrolsüz bir alan demektir.

Tarih bir kez daha, yeni ittifakların, yeni paydaşlaşmaların yaşandığı bir dönemde herkese fırsatlar sunmaktadır. **İdeolojik kriz aşılmadan, insanlara inanabilecekleri gerçekçi büyük anlatılar sunulmadan ve zamanın gerçeklerine uygun adımlar atılmadan elde edilebilecek bir zafer yoktur.**

Küçük hesaplar bir kenara itilmeli ve halkın gerçek sorunlarını çözecek gerçek yol haritaları üzerinde çalışılmaya başlanmalıdır. Gelenen noktada, boşa geçirilecek her zaman dilimi sadece Türkiye'deki iktidar bloğuna karşı şansımızı azaltmayacak, çok daha önemli olmak üzere, gelişmiş ülkelerden teknoloji ve ekonomi anlamında sonsuza kadar uzak kalmamıza da sebep olacaktır. Böyle bir durumun doğal sonucuysa muasır medeniyetler seviyesini bir daha asla yakalayamayacağımız bir dünyada yaşamaya mahkûm olmaktadır.

Zira geri kalmış ülkeler sahte hayallerin peşinde yuvarlanırken dünyanın ritmi bambaşka bir seviyeye ulaşmış durumdadır. Robot işçilerin başka robot işçiler, yazıcıların tek başlarına her şeyi ürettikleri bir dünya hızla inşa edilmektedir. Robotların dolduracağı fabrikalardan sürülecek olan insanlar ya da gelişmelerin dışında kalan uluslar için bulunmuş bir çıkış stratejisiyse hâlihazırda yoktur. Çok değil birkaç yıl içinde ulaşım sektörünün şoförlerden arınacağına öngörüldüğü, hemen her alanda istihdam sorunuyla karşılaşılacağına tahmin edildiği bir dünyada Türkiye gibi ülkelerin hala "Salı Atışmaları" siyasetine saplanmış olması en büyük üzüntü kaynağı olmalıdır.

Ancak her şeye rağmen hala bir umut vardır. **Gidişatı gördükten ve gerekli tespitleri yaptıktan sonra siyasetin gündemini tamamen değiştirecek hamleler yapmak, Türkiye'yi içine düştüğü bu karanlık çukurdan çıkarmak biz Cumhuriyetperverlerin ertelenemez görevidir.**

On yıllardır fedakârlığın her türlüünü yapan, bedellerin her türünü ödeyen milyonlarca adsız kahramanın siyaset kurumundan bir çıkış beklediği bu dönemde, kuruluşun ve kurtuluşun öncüsü **Cumhuriyet Halk Partisi "yeni bir yol bulmak" zorundadır.**

21.yüzyılın büyük bir hızla ekonomiden siyasete, sanattan teknolojiye kadar kendi kurallarını dayattığı bir dönemde “halkın gerçek ihtiyaçları ve gündemi” siyasetin de ana gündemi olmak zorundadır. Genç işsizliğinin her yıl daha dayanılmaz hale geldiği bir ortamda bilim ve teknoloji alanında atılım yapamayan bir Türkiye’nin “yeni dünya”da yer alması ve aktör olması mümkün değildir. Öyleyse Endüstri 4.0 koşulları referans alınarak her bir yurttaşta “yeni iş imkânı sağlamak” tüm siyasilerin ana sorumluluğudur. Türkiye, “ucuz işgücü” üzerinden rekabet etme döneminin çok uzağındadır zira ucuz iş gücünün yerini “ucuz robot iş gücü” alacaktır. Nitelikli iş gücü yaratamayan her bir ülke “sosyal çatışmaların ve huzursuzlukların” merkezine oturacak ve toplumsal barış yok olacaktır.

Gelinen noktada Türk özel sektörü, bütün çabalarına rağmen, yeterli kapasitede değildir. **Türkiye’nin çağı yakalayabilmesinin yegâne yolu “yeni dönemin ruhuna uygun kamucu” bir anlayışın hâkim olmasıdır.** Kanun çıkarma ve kanunu uygulama gücüne sahip olan devletten, Türk halkına insanca yaşayabileceği iş imkânları yaratmasını talep etmek haktır. **Her bir yurttaş, devletin değişen koşulları öngörmesini, gerekli hukuki düzenlemeleri yapmasını ve toplumun refahını sağlamasını beklemelidir. 21.yüzyılda mezun olduğu zaman çalışma hayatına dâhil olamayacak üniversite mezunu yetiştirmenin anlamı yoktur.** Hele hele “bırakınız yapsınlar” diyerek topu özel sektöre atmak da mümkün değildir zira onların önceliği “kârdır” ancak devletler meselelere sadece kâr açısından bakamazlar.

Artık basit akıllı telefon uygulamaları bile aynı anda milyonlarca insanla “anında iletişim” kurmak için yeterli hale gelmiştir. Oysa siyasette ve siyasi partilerde karar alma süreçleri alabildiğine yavaş ve çok sınırlı sayıdaki insanla yürütülmeye çalışılmaktadır.

Örneğin aylar boyunca devam eden kongreler ve devamında yapılan kurultaylarda yaklaşık 1.250 kişi saatlerce oy vermek için beklemekte, delegeler tanımadıkları adaylara oy vermeye, adaylar da kendilerini anlatamadıkları delegelerden oy almaya çalışmaktadırlar. Oysa **CHP örnek alınırsa TC kimlik numarası ve parti üye numarası yoluyla giriş yapılacak bir “aplikasyonla(uygulamayla)” cep telefonları üzerinden herhangi bir seçime iştirak etmek yaklaşık 1,5 milyon üyesi olan bir parti için sorun olmamalıdır.** CHP üst yönetimi karar alma süreçlerini işletirken mümkün olan en geniş katılımı sağlamak için teknolojinin imkânlarından sonuna kadar faydalanmalıdır. Bu durum aynı zamanda parti aidiyeti ve karar alma sorumluluğunun paylaşımına da katkı sağlayacaktır. Benzer şekilde her bir partinin sürekli fikrini beyan edebileceği teknolojik altyapının kurulması sayesinde nerdeyse her konuda anında “anket sonucuna sahip olmak” olası hale gelecek üstelik hiçbir ücret de ödenmeyecektir. Eğer bu basit yöntemler bile imkânsız görülüyorsa 2019 seçimlerinde “hile” yapılmasının engellenmesi de aynı şekilde imkânsız olarak görülmelidir.

Siyasi Partiler, Bilgi Çağını Kendi Bünyelerinde Göstermelidir.

Artık en büyük güç bilgidir. Bilgiye sahip olanın her şeyi alacağı bir dönem yaşanmaktadır. Ancak mevcut durumda ham bilgilerin bir değeri yoktur. Ham bilgi ancak kıymetlendirilirse anlam taşıyacaktır. Bu anlamda nasıl ki özel şirketler ve kamu “Ar-Ge” çalışmalarına bütçe ayırıp sürekli yenilenmenin peşine düşüyorsa siyasi partiler de benzer şekilde sürekli “Ar-Ge” çalışması yapmak ve toplumun taleplerine uygun politikaları halka ulaştırmakla meşgul olmalıdır. Örneğin dünyanın pek çok gelişmiş ülkesinde teknolojideki hızlı değişimin yaratacağı olumsuzluklara ve işsizliğin yarattığı toplumsal sorunlara karşı “16 yaşından büyük herkese yurttaşlık maaşı bağlanması ve sosyal devlet uygulamaları çerçevesinde 90 günlük mesleki eğitim sonucu bir iş verilmesi” tartışmaları yapılmaktadır.

Sanayileşmenin ilk yıllarında toprağından koparılarak mülksüzleştirilen kitlelerin şehirlere akmasıyla ortaya çıkan dayanılmaz işsizlik, emekçilerin başkalarının emeğini değersizleştirmek için birbirlerine karşı kullanılması, yok olan meslek gruplarına mensup bireylerin ve ailelerin yaşadıkları insani dramlar gibi ağır sorunlar tekrar yaşanmasın diye pek çok devlet “geleceğe hazırlık yapmaktadır.” Kaybolacağı öngörülen meslekleri icra eden insanların sonsuza kadar işsizlikle boğuşmamaları için artık alternatif eğitim programları ve yeni ihtiyaçlara yönelik iş edindirme kursları gündemdedir. **Türkiye'nin de “geleceği konuşmaya” başlaması ve geleceğe hazırlık yapması kaçınılmazdır.**

Artık Dün Yoktur, Gelecek de Bugündür!

Artık dün söylenen bütün sözler geride kalmıştır. Yeni bir söz söyleme zamanı gelmiştir hatta geçmek üzeredir. Yeni bir söz söylemenin gereğine inananlar için bir diğer sorumluluk da “Yeni Bir Yol Bulmaktır.” Yeni sözlerle yola çıkıp, yeni yollar inşa edenler yarınların Türkiye'sinde var olacakken zamanın hızına ayak uyduramayan liderler ve siyasi partiler hiç yaşamamışlar gibi yok olup gideceklerdir. Bu anlamda gelecek bugündür. Ancak gelecek büyük riskler de içermektedir. Bu riskleri görmek ve ona göre tavır almak en büyük görevimizdir.

Ben, tüm olumsuzluklara rağmen umudumu koruyorum. Cumhuriyet Halk Partisi'nin öz evlatlarının, yaşanan büyük “ideolojik krize” çözüm bulabileceklerine de, değişen dünyaya ayak uydurabileceklerine de inanıyorum. Bu anlamda tüm partili yoldaşlarımı Cumhurbaşkanlığı/Başkanlık seçimleri aday belirleme süreci başta olmak üzere her aşamada demokratik ve bilimsel karar alma yöntemlerinin kullanılması ve partinin öz evlatlarının hak ettiği değeri görmesi için kararlı davranmaya çağırıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisinin çağın gerektirdiği köklü değişimlere uygun olarak hem kendi içinde hem Türkiye’de yeni bir değişim süreci başlatması gerektiğine ve bunu başaracağına dair inancımı koruyorum.

Mustafa Kemal Atatürk’ün aydınlık fikirleri ışığında “Yeni Bir Söz Söylemek Lazım” dediğim gibi bugün de “Yeni Bir Yol Bulmak Lazım” diyerek yol arkadaşlarımla beraber yürümeye devam ediyorum.

21.yüzyılı ve tüm kurtuluş olanaklarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olduğumuz bu dönemde, büyük Türk milletine ve başta kadınlar ve gençler olmak üzere, **Cumhuriyetimizin fedakâr ve mücadelecî evlatları olan siz yoldaşlarıma güveniyorum.**

İnancım odur ki, geleceği düşünme ve değiştirme cesareti gösterenler bugünün tüm zorluklarını da aşacaklardır.

Büyük Atatürk’ün işaret ettiği gibi “Umutsuz durum yoktur. Umutsuz insanlar vardır. Ben hiçbir zaman umudumu kaybetmedim!”

Zafere kadar daima...

A man with short dark hair, wearing a dark blue suit jacket, a white shirt, and a light blue tie, stands centrally between two Turkish flags. The flags are on stands and are partially visible. The background is a modern interior with a glass wall featuring a white geometric pattern. The lighting is soft and even.

" Muhalefet partileri için, 'yeni bir yol bulmak' bir tercih değil zorunluluktur. Zira gelinen nokta itibariyle mesele, sadece dönemsel bir iktidar olamama meselesi değil siyaset yapmanın anlamını kaybedeceği, bir başka deyişle siyaset zemininin ortadan kalkacağı bir duruma düşme tehlikesidir. "

umut oran

umut oran

Sosyalist Enternasyonal Başkan Yardımcısı
24. Dönem CHP İstanbul Milletvekili

/umutoranchp

/umutoran

/umutorantr